

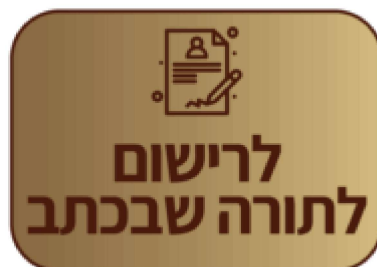
הלימוד היומי

פר' בהעלותך | יום ד | י"ג סיון ה'תשפ"ד | פרק ט' פסוק ט"ו – פרק י' פסוק י"א

הניוזלטר היומי והפצת התורה לרבבות אלפי ישראל מוקדשים לע"נ האה"ח חנה ע"ה ב"ר נתנאל שיבלחט"א תנצב"ה

מעוניינים להקדיש את הניוזלטר היומי לזכות יקיריכם?

לחצו כאן

הנוני"ן הפוכים בפרשת בהעלותך

סימניות למעלה ולמטה

העולה לתורה בפרשת בהעלותך, יוכל להבחין שלפני ואחרי הפסוקים 'ויהי בנסוע הארון וגו'', רשומים בספר התורה שתי אותיות נ' הפוכים, דבר שאין בדומה לו בכל התורה כולה.

המקור לכך הוא בגמרא מסכת שבת (קטו, ב-קטז, א), שהובא כאן בפירוש ברש"י: "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה, פרשה זו עשה לה הקב"ה סימניות מלמעלה ולמטה, לומר שאין זה מקומה. רבי אומר, לא מן השם הוא זה, אלא מפני שספר חשוב הוא בפני עצמו, ע"כ.

פולמוס גדול התעורר בספרי הפוסקים, האם אכן יש לסופר להוסיף בספר תורה איזה סימנים לפני ואחרי פסוקי ויהי בנסוע, ואם כן, איזה צורה יש לעשות שם?

צורת נ' הפוכה

אם כי בגמרא במסכת שבת לא נזכר כלל שהסימניות הם צורת האות נ', רק נזכר שיש לעשות איזה סימניות. אולם המנהג שהתפשט בתפוצות ישראל הוא, לעשות בספר תורה צורת אות נ' הפוכה, על פי הגמרא במסכת ראש השנה (יז, ב), כלפי הפסוקים בפרק ק"ז בתהלים, יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים, המה ראו מעשי ה' וגו' - עשה להן סימניות וכו', ושם פירש רש"י וז"ל: "סימניות - בין פסוק לפסוק יש סימנין הפוכין, כזה:" ובדפוס הגמרא נדפס שם סימן של אות נ' הפוכה.

צורת סוגריים עגולות

חידוש מופלא מוצאים אנו בחידושי מהר"ם שיף (מסכת שבת שם) שלא לחינם בחרו לעשות דווקא צורת נ' הפוכה בתחילה ובסופה, אלא לפי שהנונים הם במקום צורת סוגריים בחצי עיגול (), או חצי מרובע [], ולכאורה כוונתו שעושים בראשו נ' פשוט ורק בסופו נ' הפוך וכך נוצרת צורת סוגריים. או יתכן שבשניהם עשו אות הפוכה לסימן, להורות שפסוקים אלו אין כאן מקומם.

המהרש"ל: טעות ותלמיד טועה כתבו

ראש המפקקים נגד מנהג זה הוא המהרש"ל, בהגהות חכמת שלמה במסכת שבת, ובאריכות גדולה בספרו שו"ת מהרש"ל (סימן עג), הוא מאריך מרחיב עד מאד בדברים נפלאים בפולמוס זה.

הוא תמה על המנהג לעשות צורת נ' הפוכה בספר התורה, שהרי אפילו אות אחת מיותרת פוסלת את ספר התורה, ואפילו ניקוד או פיסוק אסור לעשות בספר התורה. לכן מפרש שם שהכוונה בסימניות רק לעשות ריוח חלק, וטעו התלמידים וסברו שהסימנים הן כצורת אותיות נונין.

כל התורה תלויה באותם נונין

המהרש"ל דן שם בהרחבה בסוגיה זו, ומצדד סברות לכאן ולכאן, להתיר לעשות את האותיות נ' או לאסור, עד שמצא שיש לכך מקור בזוהר הקדוש ובספרי קבלה שם מובא שכל התורה תלויה באותן אותיות נ' (כפי שמביא שם בשם רבינו בחיי והריקאנטי), ויש בכך סודות עצומים.

י"ב תמונות בצורת הנו"ן

זאת ועוד מביא שם המהרש"ל שהוא חקר ומצא במשך השנים היו כמה מנהגים כיצד לעשות את האות נ' הפוך, והאם אכן להוסיף אותיות בין הפסוקים, או שמא להפוך

את האות נ' של המילה בנסוע, או של המילה וינסו, או של ובנוחה, או את שתי האותיות נ' של המילה כמתאוננים.

היתרו של הנודע ביהודה

לעומת המהרש"ל האוסר הוספת סתם נונין באויר בין הפרשיות, הרי שהנודע ביהודה (קמא, יו"ד עד) חולק על דבריו וכותב שאין הוספת נון הפוכה בין הפרשיות פוסלת, ודווקא הוספת אות המשנה את הקריאה פוסלת, או הוספת ניקוד או פיסוק, ולא הוספת אותיות הפוכות וסתם צורת בין הפסוקים, ולכן בודאי עדיף להוסיף בין הפרשיות ולא לשנות ולהפוך נון בתוך הפרשה.

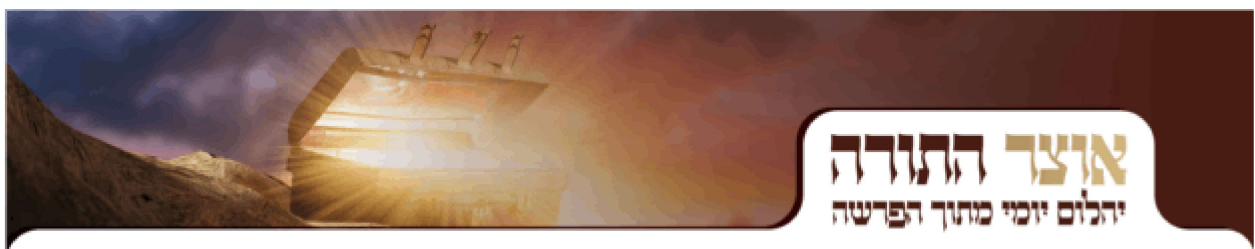
דעת גדולי החסידות

הרה"ק בעל באר מים חיים זי"ע בספה"ק סידורו של שבת (ח"ב דרוש ג פ"א מ"ג) כותב נגד כתיבת אותיות נונין בספר תורה, וכותב בשם הרה"ק מזבאריז זי"ע שאסור להוסיף אותיות אלו בספר התורה. אך לעומת זאת בספר משנת אברהם (סי' כ"ד מסעיף ז והלאה) חולק עליו וסובר שיש לנהוג להלכה ולמעשה ולכתוב הנוני"ן הפוכים וכדברי הזוה"ק, ולא עוד שכותב שגם הרה"ק מזבאריז עצמו כתב כן בספר תורה שלו. וכן מביא שם שנהגו עוד מגדולי צדיקי החסידות.

באיזה צורה מהפכין הנו"ן

גם בקרב אלו הנוהגים להוסיף בין הפרשיות נון הפוכה, יש חילוקי מנהגים איך הופכים את האות: א. יש שעושים הרגל למעלה והראש עם התגים למטה. ב. המנהג הנפוץ הוא שמשאירים הראש למעלה והרגל למטה, רק הופכים הנון לאחריו. ג. יש שמשאירים את הראש כמו שהיא, ורק את הרגל של האות מהפכים לאחר.

לתגובות, הארות והוספות על המדור – לחצו כאן

איצד התורה
יהלום יומי מתוך הפרשה

ונושעתם מאיביכם, וביום שמחתכם (י, ט-י)

סמיכות הפסוקים בא ללמד שבכח השמחה – ביום שמחתכם, לעורר ישועה – ונושעתם מאיביכם.

(אמרי אמת)

אספה לי שבעים איש מזקני ישראל (במדבר יא, טז)

בעיירה אחת התלקחה אש המחלוקת סביב בחירת הרב לעיירה, כל כך בערה המחלוקת עד ששכחו כל התושבים את דאגת הפרנסה, ולא עסקו בשום דאגה אחרת מלבד שאלת הרבנות.

אמר על כך מרן בעל בית הלוי מברסק זצוק"ל: כל ימי הייתי תמה, אחרי פרשת המתאוננים והמתלוננים, נאמר 'ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש', וכי מה תקנה ותרופה יש במינוי זקנים למצב הקשה של ריב ומדנים? עתה נודע לי הדבר, כיון שראה הקב"ה שהם מתרעמים ומתלוננים בענין הפרנסה, הבשר המן, אמר ה' 'אספה לי שבעים איש', ציוה להם שיערכו בחירות לרבנות, וממילא ישכחו את כל דאגות הפרנסה.

אלדד ומידד

כשבני ישראל התאוו לבשר, טען משה לפני ה' שאינו יכול לשאת לבדו את טורח העם. הורה לו ה' לבחור 70 מזקני ישראל, שיסייעו לו במשא העם וגם יתנבאו. מתוך אותם 70 זקנים היו שני זקנים – אלדד ומידד – שבענוותנותם לא באו לאהל מועד לקבל את המינוי, ובכל זאת נחה עליהם רוח נבואה בעודם במחנה. למרות שהם התנבאו שמשה עתיד למות ולא להכניס את העם לארץ, לא כעס עליהם משה.

לתגובות והערות על המדור

הנושא היומי בפרשה

בני אהרן • מינוי הכהנים והלוויים לעבודתם • קדושת הלוויים במקום הבכורים

ענן ואש:

ביום בו הוקם המשכן העשוי לאהל ללוחות העדות, כיסה ענן את המשכן, ובלילה נראה על המשכן מראה אש. כך נמשך הדבר באופן תמידי, ביום היה המשכן מכוסה ענן, ובלילה – ממראה אש.

על פי ה' יסעו:

בשעה שראו בני ישראל שהענן מסתלק מעל האהל, היו יוצאים למסע ונוסעים בעקבות הענן. תחילה היה הענן מתקפל ונמשך כמו קורה על גבי בני יהודה. לאחר מכן תקעו והריעו ותקעו בחצוצרות.

בשלב זה היה משה אומר 'קומה ה' ויפוצו אויבך וגו', ורק כעת החל דגל מחנה ראובן לצאת לדרך בעקבות הענן, כך שנסיעתם היתה על פי שלשה דברים. על פי ה', על פי משה, ועל פי החצוצרות.

על פי ה' יחנו:

במקום בו נעצר הענן, הייתה חנייתם על פי ה'. כאשר תחילה היה הענן מיתמר ומתפשט מעל בני יהודה כמו סוכה, ולא היה נפרש על המשכן עד שאמר משה 'שובה ה' רבבות אלפי וגו'. כך שחנייתם היתה על פי ה' וביד משה.

לפעמים היה הענן חונה על המשכן במקום אחד שנה תמימה, והיו בני ישראל חונים שם שנה, ולפעמים חנה הענן רק ימים מספר, או יומיים, או יום ולילה אחד, או אפילו רק מערב עד בוקר, ומיד לאחר מכן המשיכו במסע. בכל המקרים היו בני ישראל חונים ונוסעים על פי הענן.

עשיית החצוצרות:

משה הצטווה מאת ה' לעשות מכספו שתי חצוצרות כסף, 'מקשה' אחת ולא בהלחמת חלקים. בהן יהיו תוקעים לכבודו של משה כמו מלך, כדי לאסוף את הציבור אליו. החצוצרות שימשו רק את משה (ולאחר פטירתו נגנזו).

תקיעה בחצוצרות:

בני אהרן הכהנים תקעו בחצוצרות. והתקיעה בהן שימשה לפעמים כאות וסימן לאיסוף הנשיאים או העם, ולפעמים כאות וסימן למסע ממקום מקום, בהתאם לסוג התקיעה.

במידה ותקעו בשתי החצוצרות, תקיעה בלי תרועה – היה זה סימן קריאה לאיסוף כל העדה אל פתח אהל מועד.

במידה ותקעו רק בחצוצרה אחת, תקיעה בלי תרועה – היה זה סימן קריאה לאיסוף הנשיאים אל משה, אל פתח אהל מועד.

ובמידה ותקעו בשתי החצוצרות, תקיעה ותרועה ותקעה – היה בזה סימן למסע המחנות.

בתחילה תקעו והריעו ותקעו פעם אחת ונסע מחנה השבטים מצד מזרח. אחר כך תקעו והריעו ותקעו פעם שנית, ונסע מחנה השבטים שבצד דרום. וכן לשאר הצדדים לפי הסדר.

במלחמה ובחגים:

גם לדורות הבאים תקעו הכהנים בחצוצרות, בשני מקרים: **א.** בעת מלחמה על הצר הצורר, כאשר בכך נזכרו לטובה לפני ה' להיוושע מהאויב. **ב.** במועדי השנה, בראשי חודשים, ובימי שמחה, תקעו בחצוצרות על קרבנות הציבור, העולה והשלמים, שהוקרבו בבית המקדש, כשבזכות התקיעות יעלו ישראל לזכרון לפני ה'.

מלכיות זכרונות שופרות:

נרמז כאן בפסוק הענין של 'מלכיות זכרונות שופרות', מלכיות - אני ה' אלקיכם. זכרונות - לזכרון לפי ה'. שופרות - ותקעתם.

ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקיים
למעבר למערכת המבחנים
המסייע להבנה ברורה ושינון התורה
לחץ כאן

את כל דברי תלמוד תורתך באהבה
יום נפלא ומתוק מתחיל
בלימוד התורה באהבה
אל תפספס את הלימוד היומי בחומש ורש"י!
להרשמה לחץ כאן

המפעל העולמי 'תורה שבכתב' - נוסד במטרה לעודד לימוד וידעת התורה הק' עם פירוש רש"י למען עידוד הלימוד והשינון, שולחים אנו מדי יום את הניוזלטר היומי עם סיכום מתומצת על הפרשה היומית, שיעורים במגוון שפות, קבצי לימוד, מבחנים, יהלום יומי ועוד. כמו"כ, אנו מפעילים מערך ענק של שיעורים יומיים, מבחני סיכום יומיים ושבעיים, ועוד פעילויות רבות, בקו התוכן שלנו 02-5002018, או בפלטפורמות נדרים פלוס.

השירות הינו חינמי ונועד כדי להגדיל תורה ולהאדירה ולכן נשמח אם תעבירו את הניוזלטר לכל דורש, אם כי כל הזכויות החומרים המובאים בו הינם שמורים למפעל העולמי 'תורה שבכתב' ואין